

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MACIEJ SZPUNAR
prednesené 7. septembra 2023¹

Spojené veci C-701/21 P a C-739/21 P

**Mytilinaios AE – Omilos Epicheiriseon
proti**

**Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI),
Európska komisia (C-701/21 P)**

a

**Európska komisia
proti**

Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI) (C-739/21 P)

„Odvolanie – Štátna pomoc – Pojem ‚pomoc‘ – Pripísateľnosť opatrenia štátu – Výhoda – Kritérium súkromného hospodárskeho subjektu – Rozhodcovský rozsudok stanovujúci znížené sadzby za elektrickú energiu – Pripísateľnosť rozhodcovského rozsudku štátu – Nariadenie (EÚ) 2015/1589 – Článok 4 ods. 2 – Rozhodnutie, ktorým sa vyhlasuje, že opatrenie nepredstavuje pomoc – Závažné pochybnosti alebo ťažkosti“

I. Úvod

1. Svojimi odvolaniami sa spoločnosť Mytilinaios AE – Omilos Epicheiriseon (predtým Alouminion tis Ellados VEAE, ďalej len „Mytilinaios“) (C-701/21 P) a Európska komisia (C-739/21 P) domáhajú zrušenia rozsudku Všeobecného súdu Európskej únie z 22. septembra 2021, DEI/Komisia² (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Tieto odvolania poskytujú Súdnemu dvoru príležitosť spresniť rozsah preskúmania, ktoré má Komisia vykonať podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ a článku 24 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2015/1589³ v prípade, že podnik kontrolovaný členským štátom predloží spor na obchodné rozhodcovské konanie.

3. V prejednávanej veci je hlavným problémom určiť, či sa Komisia na účely vylúčenia existencie štátnej pomoci v štádiu predbežného preskúmania sťažnosti, ktorá jej bola predložená, môže obmedziť na preskúmanie podmienok rozhodcovskej zmluvy podpísanej verejnoprávnym

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² T-639/14 RENV, T-352/15 a T-740/17, EU:T:2021:604.

³ Nariadenie Rady z 13. júla 2015 stanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 [ZFEÚ] (Ú. v. EÚ L 248, 2015, s. 9).

podnikom⁴ a na základe neho dospieť k záveru, že týmto spôsobom nebola poskytnutá výhoda zo štátnych prostriedkov, alebo či je povinná preskúmať aj obsah rozhodcovského rozsudku, aby overila, že druhej strane neposkytuje nijakú výhodu, ktorá sa odchyľuje od bežných trhových podmienok.

4. V prejednávanej veci Všeobecný súd rozhodol v prospech rozsiahleho preskúmania, keď konštatoval, že Komisia mala preskúmať rozhodcovský rozsudok vydaný v spore medzi hlavným dodávateľom elektrickej energie v Grécku, spoločnosťou Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (ďalej len „DEI“), a jeho najväčším zákazníkom, spoločnosťou Mytilinaios, týkajúci sa sadzieb, ktoré sa majú uplatniť na spoločnosť Mytilinaios.

5. Všeobecný súd považoval rozhodcovský súd, o ktorý ide v prejednávanej veci a ktorý patrí pod vnútroštátny regulačný orgán pre trh s energiou,⁵ za všeobecný grécky súd a rozhodol, že Komisia sa dopustila nesprávneho právneho posúdenia, keď odmietla pripísať rozhodcovský rozsudok gréckemu štátu,⁶ v dôsledku čoho mala preskúmať jeho obsah z hľadiska poskytnutia prípadnej štátnej pomoci.

6. Podľa môjho názoru je tento záver založený na nesprávnom predpoklade. Rovnako ako odvolateľky sa domnievam, že prirovnanie predmetného rozhodcovského súdu k štátnemu orgánu je postihnuté nesprávnym právnym posúdením.

7. Existujú však závažné tvrdenia v prospech zachovania riešenia prijatého Všeobecným súdom, ktoré je podľa všetkého ako jediné spôsobilé zabezpečiť úplný súlad s článkami 107 ZFEÚ a 108 ZFEÚ v rámci rozhodcovského konania zahŕňajúceho verejné subjekty. Navrhujem preto Súdnemu dvoru, aby zvážil alternatívne odôvodnenie, ktoré by mohlo nahradiť nesprávne dôvody uvedené v napadnutom rozsudku.

II. Právny rámec

8. Podľa článku 1 písm. h) nariadenia 2015/1589 je „zainteresovaná strana“ akýkoľvek členský štát a akákoľvek osoba, podnik alebo združenie podnikov, ktorých záujmy by mohli byť dotknuté poskytnutím pomoci, najmä príjemca pomoci, konkurujúce si podniky a obchodné združenia.

9. Článok 4 tohto nariadenia, nazvaný „Predbežné preskúmanie notifikácie a rozhodnutia Komisie“, stanovuje:

„1. Komisia preskúma notifikáciu akonáhle jej bude doručená. Bez toho, aby bol dotknutý článok 10, Komisia prijme rozhodnutie podľa odsekov 2, 3 alebo 4 tohto článku.

2. Keď Komisia po predbežnom preskúmaní zistí, že notifikované opatrenie nepredstavuje pomoc, zaznamená toto zistenie formou rozhodnutia.

3. Keď Komisia po predbežnom preskúmaní zistí, že nevznikli žiadne pochybnosti o zlučiteľnosti notifikovaného opatrenia s vnútorným trhom, pokým spadá do rámca článku 107 ods. 1 ZFEÚ,

⁴ Pod pojmom „verejnoprávny podnik“ rozumiem podnik, na ktorý môžu mať orgány verejnej moci priamo alebo nepriamo dominantný vplyv v zmysle článku 2 písm. b) smernice Komisie 2006/111/ES zo 16. novembra 2006 o transparentnosti finančných vzťahov členských štátov a verejných podnikov a o finančnej transparentnosti v niektorých podnikoch (Ú. v. EÚ L 318, 2006, s. 17).

⁵ Ide o stály rozhodcovský súd Rythmistiki Archi Energeias (ďalej len „RAE“).

⁶ Príslušné odôvodnenie obsiahnuté v bodoch 150 až 159 napadnutého rozsudku Všeobecný súd nesprávne uviedol v rámci analýzy „existencie hospodárskej výhody“. Ide o otázku pripísateľnosti rozhodcovského rozsudku gréckemu štátu.

rozhodne, že opatrenie je zlučiteľné s vnútorným trhom.... Rozhodnutie určí, ktorá výnimka zo ZFEÚ sa použila.

4. Keď Komisia po predbežnom preskúmaní zistí, že vznikli pochybnosti, čo sa týka zlučiteľnosti notifikovaného opatrenia s vnútorným trhom, rozhodne o začatí konania podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ....

...“

10. Článok 16 tohto nariadenia, nazvaný „Vymáhanie pomoci“, v odsekoch 1 a 3 stanovuje:

„1. Ak sa prijmú záporné rozhodnutia v prípadoch neoprávnenej pomoci, Komisia rozhodne, že dotknutý členský štát prijme všetky potrebné opatrenia, aby vymohol pomoc od príjemcu.... Komisia nebude vyžadovať vymáhanie pomoci, ak by to bolo v rozpore so všeobecnou zásadou práva Únie.

...

3. Bez toho, aby bolo dotknuté akékoľvek uznesenie Súdneho dvora Európskej únie podľa článku 278 ZFEÚ, vymáhanie sa uskutoční bez meškania a v súlade s postupmi podľa vnútroštátneho práva dotknutého členského štátu za predpokladu, že umožnia okamžité a účinné vykonanie rozhodnutia Komisie. Na tento účel a v prípade konania na vnútroštátnych súdoch dotknuté členské štáty podniknú všetky potrebné kroky, ktoré sú k dispozícii v ich príslušných právnych systémoch, vrátane predbežných opatrení, bez toho, aby bolo dotknuté právo Únie.“

11. Článok 24 tohto nariadenia, nazvaný „Práva zainteresovaných strán“, v odseku 2 stanovuje:

„Každá zainteresovaná strana môže predložiť sťažnosť a informovať tak Komisiu o údajnej neoprávnenej pomoci alebo údajnom zneužití pomoci. ...

...“

III. Okolnosti predchádzajúce sporu, sporné rozhodnutia a konanie na Všeobecnom súde

12. Okolnosti predchádzajúce sporu a konanie na Všeobecnom súde sú uvedené v bodoch 1 až 53 napadnutého rozsudku a možno ich zhrnúť takto.

13. Mytilinaios, hutnícka výrobná spoločnosť, je najväčším spotrebiteľom elektrickej energie v Grécku.

14. DEI, založená ako akciová spoločnosť, je hlavným dodávateľom elektrickej energie v krajine. V čase skutkových okolností vo veci samej bola spoločnosť DEI väčšinou kontrolovaná gréckym štátom a podliehala dohľadu ministerstva pre životné prostredie, energetiku a zmenu klímy. Inštitucionálne väzby medzi spoločnosťou DEI a gréckymi orgánmi sa prejavovali najmä v tom, že štát menoval väčšinu členov predstavenstva spoločnosti.

15. Dňa 4. augusta 2010 Mytilinaios a DEI podpísali rámcovú dohodu o sadzbe za dodávku elektrickej energie, ktorá sa mala uplatňovať v období od 1. júla 2010 do 31. decembra 2013, ako aj o podmienkach mimosúdneho urovnania sporu týkajúceho sa dlhu spoločnosti Mytilinaios, ktorý vznikol v období od 1. júla 2008 do 30. júna 2010.

16. Keďže Mytilinaios a DEI nedospeli k dohode o návrhu zmluvy dojednanej na základe rámcovej dohody, uzavreli 16. novembra 2011 rozhodcovskú zmluvu a predložili svoj spor rozhodcovskému súdu RAE podľa § 37 nomos 4001/2011, gia ti leitourgia Energeiakon Agoron Ilektrismou kai Fysikou Aeriou, gia Erevna, Paragogi kai diktya metaforas Ydrogonanthrakon kai alles rythmiseis (zákon č. 4001/2011 o fungovaní trhov s elektrickou energiou a plynom, o výskume, výrobe a prenosových sieťach pre uhľovodíky a o iných právnych predpisoch).⁷

17. Tento rozhodcovský súd rozhodol spor rozhodnutím z 31. októbra 2013 (ďalej len „rozhodcovský rozsudok“). Žalobu, ktorú podala DEI proti rozhodcovskému rozsudku, zamietol Efeteio Athinon (Odvolací súd Atény, Grécko) rozsudkom z 18. februára 2016.

18. Dňa 23. decembra 2013 predložila DEI Komisii sťažnosť, v ktorej tvrdila, že sadzba za dodávku elektrickej energie stanovená v rozhodcovskom rozsudku je nižšia ako jej skutočné náklady, a preto tento rozsudok predstavuje údajne protiprávnu štátnu pomoc.

19. Listom z 12. júna 2014 (ďalej len „sporný list“) Komisia informovala spoločnosť DEI, že jej sťažnosť bola odložená na jednej strane z dôvodu, že grécky štát nemôže vykonávať rozhodujúci vplyv na obsah rozhodcovského rozsudku, ktorý mu nie je pripísateľný, a na druhej strane, že metóda výpočtu skutočných nákladov použitá spoločnosťou DEI sa odchyľuje od metodiky prijatej rozhodcovským súdom v rámci parametrov vymedzených v rozhodcovskej zmluve.

20. Návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 22. augusta 2014 podala DEI žalobu, zapísanú pod číslom T-639/14, ktorou sa domáhala zrušenia sporného listu. Uznesením z 24. októbra 2014 Všeobecný súd vyhovel návrhu na prerušenie konania, aby umožnil Komisii opätovne preskúmať otázky uvedené v žalobe.

21. Rozhodnutím z 25. marca 2015 (ďalej len „prvé sporné rozhodnutie“), ktorého cieľom bolo „nahradiť“ sporný list, Komisia potvrdila svoje posúdenie neexistencie štátnej pomoci v prejednávanej veci z dôvodu, že rozhodnutie predložiť spor na rozhodcovské konanie, ako aj ustanovenia rozhodcovskej zmluvy uzavretej spoločnosťami DEI a Mytilinaios sa neodchyľujú od postupov obozretného investora v trhovom hospodárstve.

22. Návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 29. júna 2015 podala DEI žalobu, zapísanú pod číslom T-352/15, ktorou sa domáhala zrušenia prvého sporného rozhodnutia.

23. Uznesením z 9. februára 2016⁸ Všeobecný súd rozhodol, že konanie o žalobe vo veci T-639/14 sa zastavuje najmä z dôvodu, že prvé sporné rozhodnutie formálne nahradilo sporný list.

24. Rozsudkom z 31. mája 2017⁹ Súdny dvor zrušil uznesenie Všeobecného súdu z 9. februára 2016 a vrátil vec Všeobecnému súdu. Súdny dvor rozhodol, že prijatím prvého sporného rozhodnutia Komisia sporný list nevzala späť, ale ho len potvrdila, takže žaloba vo veci T-639/14 si zachovala svoj predmet.

⁷ FEK A' 179/22.8.2011.

⁸ Uznesenie DEI/Komisia (T-639/14, neuvverejnené, EU:T:2016:77).

⁹ Rozsudok DEI/Komisia (C-228/16 P, EU:C:2017:409).

25. Rozhodnutím zo 14. augusta 2017 (ďalej len „druhé sporné rozhodnutie“) Komisia zrušila a nahradila sporný list a prvé sporné rozhodnutie, pričom zopakovala svoje závery týkajúce sa neexistencie štátnej pomoci v prejednávanej veci. Odôvodnenie uvedené v tomto rozhodnutí bolo rovnaké ako odôvodnenie uvedené v prvom spornom rozhodnutí.¹⁰

26. Návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 3. novembra 2017 podala DEI žalobu, zapísanú pod číslom T-740/17, ktorou sa domáhala zrušenia druhého sporného rozhodnutia.

27. Rozhodnutím predsedu tretej rozšírenej komory Všeobecného súdu z 26. februára 2020 boli veci T-639/14 RENV, T-352/15 a T-740/17 spojené na účely ústnej časti konania a konečného rozhodnutia v súlade s článkom 68 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu.

IV. Napadnutý rozsudok

28. Napadnutým rozsudkom Všeobecný súd zrušil sporný list, ako aj obe sporné rozhodnutia.

29. Všeobecný súd po prvé rozhodol o žalobe týkajúcej sa druhého sporného rozhodnutia vzhľadom na jej možný vplyv na pretrvávanie predmetu sporu a záujmu spoločnosti DEI na konaní vo veciach T-639/14 RENV a T-352/15.

30. Pokiaľ ide o prípustnosť žaloby vo veci T-740/17, Všeobecný súd na jednej strane rozhodol, že druhé sporné rozhodnutie predstavuje napadnuteľný akt s právne záväznými účinkami voči spoločnosti DCI najmä vzhľadom na to, že ukončenie konania vo fáze predbežného preskúmania zabránilo spoločnosti DEI predložiť jej tvrdenia v rámci konania vo veci formálneho zisťovania, a na druhej strane, že DEI má vzhľadom na široké znenie tohto ustanovenia postavenie „zainteresovanej strany“ v zmysle článku 1 písm. h) nariadenia 2015/1589.

31. Všeobecný súd zamietol námietku neprípustnosti založenú na zásade *nemo auditur propriam turpitudine allegans*, ktorú vzniesla Komisia vzhľadom na skutočnosť, že DEI spochybňuje výsledok rozhodcovského konania, s ktorým slobodne súhlasila, a rozhodol, že takáto námietka je založená na nesprávnej zámene medzi gréckym štátom a spoločnosťou DEI, v dôsledku ktorej bola spoločnosti DEI pripísaná údajná spokojnosť gréckych orgánov s výsledkom rozhodcovského konania.¹¹

32. Pri rozhodovaní vo veci samej vo veci T-740/17 Všeobecný súd potvrdil dôvodnosť výhrad založených na tom, že Komisia nepreskúmala obsah rozhodcovského rozsudku z hľadiska prípadného poskytnutia štátnej pomoci. Na základe judikatúry Súdneho dvora,¹² podľa ktorej výhoda poskytnutá účastníkovi sporu vnútroštátnym súdom môže byť považovaná za poskytnutie štátnej pomoci, Všeobecný súd stanovil paralelu medzi činnosťou stáleho rozhodcovského súdu RAE a činnosťou všeobecných gréckych súdov,¹³ z ktorej vyvodil záver, že Komisia bola povinná overiť obsah rozhodcovského rozsudku.

¹⁰ Body 37 až 48 druhého sporného rozhodnutia.

¹¹ Body 89 a 91 napadnutého rozsudku.

¹² Bod 147 napadnutého rozsudku.

¹³ Body 150 až 159 napadnutého rozsudku.

33. Pokiaľ ide o tvrdenie týkajúce sa existencie prípadnej výhody a rozsahu preskúmania zo strany Komisie v tejto súvislosti, Všeobecný súd rozhodol, že za okolností prejednávanej veci mala Komisia vykonať komplexné ekonomické a technické posúdenia, skôr než vylúčila vážne pochybnosti o neexistencii štátnej pomoci v štádiu predbežného preskúmania.

34. Podľa Všeobecného súdu mala mať Komisia pochybnosti najmä vzhľadom na tieto skutočnosti:¹⁴

- charakteristika nákladov spoločnosti DEI na základe jej postavenia vertikálne integrovaného podniku, ktorého konsolidovaná súvaha je založená na internom účtovnom prevode finančných tokov medzi jeho dodávateľskými a výrobnými jednotkami,
- údajná potreba stanoviť skutočné náklady spoločnosti DEI na ročnom základe, a nie na hodinovom základe, berúc do úvahy najmä celkové variabilné a fixné náklady všetkých elektrární na výrobu energie, ktoré vlastní,
- relevantnosť voľby medzi sadzbou založenou na hraničnej cene v sústave a na časovo váženom priemere, ktorá vedie k „horizontálnej distribučnej sadzbe“, na jednej strane a sadzbou založenou na fixných a variabilných nákladoch hnedouhoľných elektrární spoločnosti DEI, t. j. na minimálnych dlhodobých nákladoch na každého spotrebiteľa, na druhej strane,
- súvislosť týchto navrhovaných sadziieb s potrebou pokryť skutočné (variabilné a fixné) náklady DEI a jej vplyv na sadzby, ktoré sa majú účtovať pre rôzne profily spotreby buď pri základnom zaťažení vrátane zaťaženia spoločnosti Mytilinaios, alebo pri špičkovom alebo vysokom zaťažení,
- možný vplyv výberu metódy tvorby cien na hospodársku súťaž na gréckom trhu s energiou a
- údajná nedostatočnosť informácií, ktoré poskytla DEI na preukázanie svojich skutočných nákladov, najmä tých, ktoré súvisia s činnosťou jej výrobných elektrární na hnedé uhlie.

35. V dôsledku toho Všeobecný súd vyhovel žalobe vo veci T-740/17 a zrušil druhé sporné rozhodnutie.

36. Po druhé vzhľadom na rovnaké dôvody, na ktorých sú založené obe sporné rozhodnutia, Všeobecný súd vyhovel žalobe podanej proti prvému spornému rozhodnutiu vo veci T-352/15.

37. Po tretie Všeobecný súd vyhovel žalobe vo veci T-639/14 RENV, a teda zrušil sporný list najmä z dôvodu, že rozhodcovský rozsudok s právnymi účinkami porovnateľnými s účinkami rozsudkov všeobecného gréckeho súdu predstavuje akt verejnej moci, ktorý možno pripísať gréckemu štátu.¹⁵

V. Konanie na Súdnom dvore a návrhy účastníkov konania

38. Odvolaním podaným vo veci C-701/21 P Mytilinaios navrhuje, aby Súdny dvor zrušil napadnutý rozsudok, v prípade potreby vrátil vec Všeobecnému súdu a uložil spoločnosti DEI povinnosť nahradiť trovy konania.

¹⁴ Bod 188 napadnutého rozsudku.

¹⁵ Body 230 až 233 napadnutého rozsudku.

39. Komisia podporuje návrhy spoločnosti Mytilinaios.

40. DEI navrhuje, aby Súdny dvor zamietol odvolanie v celom rozsahu, vydal konečný rozsudok v tomto spore a uložil spoločnosti Mytilinaios povinnosť nahradiť všetky trovy konania, ktoré vznikli spoločnosti DEI v tomto konaní a v konaniach v spojených veciach T-639/14 RENV, T-352/15 a T-740/17.

41. Odvolaním podaným vo veci C-739/21 P Komisia navrhuje, aby Súdny dvor v prvom rade zrušil napadnutý rozsudok, s konečnou platnosťou rozhodol o žalobe vo veci T-740/17 a zamietol ju, určil, že žaloby vo veciach T-639/14 RENV a T-352/15 sa stali bezpredmetnými a že konanie sa zastavuje, a uložil spoločnosti DEI povinnosť nahradiť trovy konania.

42. Subsidiárne Komisia navrhuje, aby Súdny dvor zrušil napadnutý rozsudok, s konečnou platnosťou rozhodol o niektorých žalobných dôvodoch vo veci T-740/17 a vrátil túto vec Všeobecnému súdu na rozhodnutie o ostatných žalobných dôvodoch, určil, že žaloby vo veciach T-639/14 RENV a T-352/15 sa stali bezpredmetnými a že konanie sa zastavuje, a uložil spoločnosti DEI povinnosť nahradiť trovy konania.

43. Mytilinaios navrhuje, aby Súdny dvor zrušil napadnutý rozsudok, s konečnou platnosťou rozhodol o žalobe vo veci T-740/17 a zamietol ju, určil, že žaloby vo veciach T-639/14 RENV a T-352/15 sa stali bezpredmetnými a že konanie sa zastavuje, a uložil spoločnosti DEI povinnosť nahradiť trovy konania.

44. DEI navrhuje, aby Súdny dvor zamietol odvolanie v celom rozsahu ako neprípustné a subsidiárne ako nedôvodné a uložil Komisii povinnosť nahradiť všetky trovy konania, ktoré vznikli spoločnosti DEI v tomto konaní a v konaniach v spojených veciach T-639/14 RENV, T-352/15 a T-740/17.

45. Subsidiárne DEI navrhuje, aby Súdny dvor s konečnou platnosťou rozhodol o žalobe vo veciach T-639/14 RENV, T-352/15 a T-740/17 a zamietol návrh Komisie na zastavenie konania vo veciach T-639/14 RENV a T-352/15.

46. Rozhodnutím prijatým na generálnom zasadnutí 28. februára 2023 boli veci C-701/21 P a C-739/21 P spojené na účely ústnej časti konania a vyhlásenia konečného rozsudku.

47. Rozhodnutím predsedu Súdneho dvora zo 7. apríla 2023 bol Spolkovej republike Nemecko povolený vstup do konania ako vedľajšiemu účastníkovi na podporu návrhov Komisie.

48. Na pojednávaní, ktoré sa konalo 27. apríla 2023, predniesli ústne pripomienky Mytilinaios, DEI, Komisia a Spolková republika Nemecko.

VI. Posúdenie

49. S výnimkou určitej časti prvej časti tretieho odvolacieho dôvodu uvedeného vo veci C-701/21 P¹⁶ sa mi prípustnosť týchto odvolaní nezdá byť sporná. Preto navrhujem postupne preskúmať dôvodnosť troch odvolacích dôvodov, ktoré v tejto veci uviedla spoločnosť Mytilinaios.

¹⁶ Pozri body 114 a 115 týchto návrhov.

50. Keďže druhá časť druhého odvolacieho dôvodu, ktorý uviedla spoločnosť Mytilinaios vo veci C-701/21 P, v podstate zodpovedá jedinej výhrade vznesenej Komisiou vo veci C-739/21 P, preskúvam ich spoločne.

A. O prvom odvolacom dôvode uvedenom vo veci C-701/21 P

51. Prvý odvolací dôvod sa skladá z dvoch častí.

52. V prvej časti prvého odvolacieho dôvodu Mytilinaios tvrdí, že Všeobecný súd neodpovedal na námietky neprípustnosti založené na zásadách *nemo auditur propriam turpitudinem allegans* a *nemo potest venire contra factum proprium*, ktoré boli vznesené vzhľadom na skutočnosť, že DEI sa svojou žalobou usilovala napadnúť výsledky rozhodcovského konania, s ktorými slobodne súhlasila a ktorého parametre boli stanovené vzájomnou dohodou medzi účastníkmi sporu.

53. Druhou časťou prvého odvolacieho dôvodu Mytilinaios vytýka Všeobecnému súdu, že zamietol jej námietky týkajúce sa zásady *nemo potest venire contra factum proprium* na základe nesprávneho odôvodnenia uvedeného v bode 91 napadnutého rozsudku.

54. Okrem toho, že výhrada založená na nedostatku odôvodnenia je v rozpore s druhou časťou prvého odvolacieho dôvodu, treba konštatovať, že Všeobecný súd v bode 91 napadnutého rozsudku s odkazom na záujem spoločnosti DEI na konaní¹⁷ rozhodol, že tvrdenie založené na zásade *nemo propriam turpitudinem* „je len inou verziou tvrdenia, ktoré má zameniť situáciu žalobkyne so situáciou gréckeho štátu a pripísať jej prípadnú spokojnosť gréckych orgánov s výsledkom rozhodcovského konania, takže ani toto tvrdenie nemôže uspieť“. Všeobecný súd teda odôvodnil svoje stanovisko, hoci stručne.

55. Kladiem si však otázku, či je toto odôvodnenie dostatočné a či ho možno považovať za dôvodné vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci. Tieto otázky sa týkajú druhej časti prvého odvolacieho dôvodu.

56. Podľa môjho názoru je dôvod uvedený v bode 91 napadnutého rozsudku založený na nejasne formulovanom predpoklade, podľa ktorého rozhodnutie o využití rozhodcovského konania musí byť pripísané gréckemu štátu, zatiaľ čo sťažnosť predložená Komisii bola výlučnou iniciatívou spoločnosti DEI, ktorá sa mohla na Všeobecnom súde odvolávať na svoj vlastný záujem na konaní, odlišný od záujmu tohto členského štátu. Iba takýto výklad napadnutého odôvodnenia totiž umožňuje odpovedať na výhradu spoločnosti Mytilinaios založenú na rozporuplnej a nekalej povahe konania jedného a toho istého účastníka konania, konkrétne spoločnosti DEI, spočívajúceho v začatí rozhodcovského konania a následnom napadnutí jeho výsledkov pred Komisiou.

¹⁷ Body 86 až 89 napadnutého rozsudku.

57. Aj keby však rozhodnutie obrátiť sa na rozhodcovský súd mohlo byť skutočne pripísané gréckym orgánom – čo malo byť preukázané s prihliadnutím na všetky okolnosti veci,¹⁸ najmä vzhľadom na väčšinový podiel štátu na základnom imaní spoločnosti DEI a úzke inštitucionálne väzby medzi gréckou vládou a vedením spoločnosti –, Všeobecný súd nevysvetlil, prečo by to malo byť inak v prípade rozhodnutia napadnúť rozhodcovský rozsudok sťažnosťou predloženou Komisii, ktoré pripísal výlučne spoločnosti DEI ako zainteresovanej strane odlišnej od štátu.

58. Preto sa domnievam, že Všeobecný súd z právneho hľadiska dostatočne neodpovedal na námietku neprípustnosti, ktorú vzniesla spoločnosť Mytilinaios.

59. Pochybujem však, či je táto námietka účinná vzhľadom na logiku, na ktorej je založené právo Únie v oblasti štátnej pomoci, najmä v súvislosti s povinnosťami, ktoré členským štátom vyplývajú z pravidiel platných pri vymáhaní protiprávnej pomoci.

60. Logikou preskúmania, ktoré v tejto oblasti vykonáva Komisia, je totiž zabezpečiť plný účinok článkov 107 a 108 ZFEÚ bez ohľadu na rozporuplnú povahu konania členského štátu, ktorý opatrenie pomoci prijal. Účinnosť tohto preskúmania by bola ohrozená, ak by štátne orgány nemali možnosť informovať Komisiu a prípadne Všeobecný súd o možných protisúťažných účinkoch svojich skorších rozhodnutí.

61. V tejto súvislosti pripomínam, že vymáhanie protiprávnej pomoci musí dotknutý členský štát uskutočniť bezodkladne v súlade s postupmi stanovenými vnútroštátnym právom, najmä podaním žaloby na tento účel na vnútroštátne súdy, pričom nie je dotknuté nijaké uznesenie, ktoré môže Súdny dvor vydať podľa článku 278 ZFEÚ.¹⁹ Za týchto podmienok by bolo ťažké pripustiť, že taká námietka neprípustnosti, aká bola vznesená v prejednávanej veci na Všeobecnom súde, by mohla brániť podaniu žaloby o určenie existencie protiprávnej štátnej pomoci na súd Únie.

62. Okrem toho v prípade porušenia povinnosti pozastaviť výkon pomoci stanovenej v článku 108 ods. 3 ZFEÚ sa členský štát, ktorého orgány poskytli pomoc v rozpore s procesnými pravidlami stanovenými Zmluvou FEÚ, nemôže odvolávať na legitímnu dôveru príjemcov, aby sa vyhol povinnosti prijať opatrenia potrebné na vykonanie rozhodnutia Komisie, ktorým sa mu nariaďuje vymáhanie pomoci.²⁰ Pripustenie takejto možnosti by znamenalo, že ustanovenia článkov 107

¹⁸ V súlade s judikatúrou Súdneho dvora v oblasti štátnej pomoci „samotná skutočnosť, že verejnoprávny podnik je ovládaný štátom, nepostačuje na pripísanie opatrení, ktoré prijal,... štátu. Je ešte potrebné preskúmať, či sa má vychádzať z toho, že orgány verejnej moci sa nejakým spôsobom podieľali na prijímaní týchto opatrení. V tejto súvislosti nemožno požadovať, aby bolo preukázané, že orgány verejnej moci na základe presného pokynu konkrétne nabádali verejnoprávny podnik, aby prijal predmetné opatrenia pomoci. Totiž... vzhľadom na úzky vzťah medzi štátom a verejnoprávnymi podnikmi existuje reálne riziko, že štátna pomoc sa prostredníctvom nich poskytne netransparentným spôsobom a v rozpore so systémom štátnej pomoci stanoveným zmluvou.... Z týchto dôvodov treba pripustiť, že pripísateľnosť opatrenia pomoci prijatého verejnoprávnym podnikom štátu možno vyvodiť zo súboru nepriamych dôkazov vyplývajúcich z okolností danej veci a z kontextu, v ktorom bolo toto opatrenie prijaté.“ Pozri rozsudok zo 16. mája 2002, Francúzsko/Komisia (C-482/99, EU:C:2002:294, body 52 až 55).

¹⁹ Článok 16 ods. 3 nariadenia 2015/1589.

²⁰ Podľa ustálenej judikatúry iba podniky, ktoré sú príjemcami pomoci, môžu za mimoriadnych okolností účinne brániť vymáhaniu protiprávnej pomoci tým, že sa odvolávajú na legitímnu dôveru, ktorá u nich vznikla. Pozri rozsudky z 24. novembra 1987, RSV/Komisia (223/85, EU:C:1987:502, bod 17), a z 29. apríla 2004, Taliansko/Komisia (C-298/00 P, EU:C:2004:240, bod 90). Legitímna dôvera uvádzaná v takom prípade však môže vyplývať len z konania samotnej Komisie vzhľadom na jej výlučnú právomoc posudzovať súlad pomoci s vnútorným trhom. Správanie, na ktoré Komisia nemá vplyv, akým je správanie orgánov dotknutého členského štátu, je v tejto súvislosti irelevantné. Pozri rozsudok z 15. novembra 2018, Deutsche Telekom/Komisia (T-207/10, EU:T:2018:786, body 69 až 71). Ďalej chcem uviesť, že posúdenie prípadných mimoriadnych okolností vykonané v tomto kontexte patrí do merita veci a nemalo by brániť prípustnosti žaloby o určenie existencie štátnej pomoci podanej na Všeobecný súd.

a 108 ZFEÚ by boli zbavené potrebného účinku, keďže vnútroštátne orgány by sa mohli odvolávať na vlastné protiprávne správanie, aby zmarili účinnosť rozhodnutí prijatých Komisiou podľa uvedených ustanovení Zmluvy FEÚ.²¹

63. Domnievam sa, že pravidlá uvedené v predchádzajúcich bodoch sú relevantné na účely posúdenia účinnosti námietky neprípustnosti vznesenej v prejednávanej veci na Všeobecnom súde najmä vzhľadom na to, že výhrady založené na zásadách *nemo propriam turpitudinem* a *venire contra factum proprium* predstavujú variant argumentácie založenej na zásade legitímnej dôvery.

64. Vzhľadom na výlučné právomoci Komisie na posúdenie existencie a súladu pomoci s vnútorným trhom dotknutý členský štát – rovnako ako „zainteresovaná strana“ v zmysle článku 1 písm. h) nariadenia 2015/1589, pokiaľ je podstatne dotknutá rozhodnutím Komisie, ktorým sa konštatuje neexistencia pomoci²² – musí mať možnosť napadnúť na súdoch Únie rozhodnutia, ktorými Komisia odmieta začať konanie vo veci formálneho zisťovania, bez toho, aby bolo voči nemu možné účinne vzniesť námietku neprípustnosti založenú na jeho predchádzajúcom správaní.

65. Povolenie takejto výnimky by narušilo systém štátnej pomoci, keďže voči vnútroštátnym orgánom a prípadne zainteresovaným stranám, akou je DEI, by bolo možné odvolávať sa na ich vlastné protiprávne správanie, takže súdy EÚ by nemohli preskúmať rozhodnutia Komisie, v ktorých sa konštatuje neexistencia pomoci vo fáze predbežného preskúmania.

66. Takáto možnosť by oslabil nielen potrebný účinok ustanovení Zmluvy FEÚ, ale aj potrebný účinok článku 24 ods. 2 nariadenia 2015/1589, keďže dôsledkom možnosti podať sťažnosť stanovenej v tomto ustanovení je nevyhnutne možnosť podať na Všeobecný súd žalobu o určenie existencie pomoci, ktorú Komisia odmietla.²³

67. Z toho vyplýva, že výhradám založeným na správaní spoločnosti DEI pred podaním žaloby o neplatnosť na Všeobecný súd nemožno vyhovieť, ani keby boli dôvodné.²⁴

68. Preto navrhujem, aby Súdny dvor nahradil nesprávne odôvodnenie Všeobecného súdu uvedené v bode 91 napadnutého rozsudku dôvodom založeným na neúčinnosti námietky neprípustnosti vznesenej na Všeobecnom súde.²⁵

²¹ Pozri najmä rozsudky z 20. septembra 1990, Komisia/Nemecko (C-5/89, EU:C:1990:320, bod 17), a zo 7. marca 2002, Taliansko/Komisia (C-310/99, EU:C:2002:143, bod 104).

²² Rozsudok z 11. septembra 2008, Nemecko a i./Kronofrance (C-75/05 P a C-80/05 P, EU:C:2008:482, bod 40 a citovaná judikatúra).

²³ Za predpokladu, že zainteresovaná strana je podstatne dotknutá rozhodnutím Komisie, ktorým sa konštatuje neexistencia pomoci (pozri bod 64 týchto návrhov).

²⁴ Zdá sa, že návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci Residex Capital IV (C-275/10, EU:C:2011:354, bod 80), podporujú moje posúdenie. V tejto veci sa mesto Rotterdam (Holandsko) domáhalo neplatnosti záruky, ktorú zriadilo v prospech podniku, pričom sa odvolávalo na jej údajnú protiprávnosť z hľadiska systému štátnej pomoci zavedeného Zmluvou FEÚ. Pri posudzovaní dôvodnosti námietky založenej na zásadách *venire contra factum proprium* a *nemo propriam turpitudinem*, ktorá bola v danej veci uplatnená proti mestu Rotterdam, generálna advokátka Kokott v tejto súvislosti dospela k záveru, že jej uplatnenie by bolo „úplne v rozpore s predmetom ochrany európskeho práva hospodárskej súťaže všeobecne, ako aj s článkom 108 ods. 3 treťou vetou ZFEÚ osobitne. Orgán verejnej moci musí mať možnosť tvrdiť pred vnútroštátnym súdom, že výhoda alebo platba, na ktorú si od neho určitý podnik nárokuje, je v rozpore s právom Únie... Naopak, vo všeobecnosti je prípustné, aby mohol podnik pred vnútroštátnym súdom tvrdiť, že platba, ktorá sa od neho požaduje, je v rozpore s právom hospodárskej súťaže.“ V súlade s týmto uvažovaním sa domnievam, že verejnoprávny podnik, akým je DEI, ktorý chce preukázať existenciu štátnej pomoci, ktorá bola prostredníctvom neho poskytnutá, musí mať možnosť podať žalobu na súdy Únie bez ohľadu na svoje predchádzajúce správanie, aj keby bolo protiprávne.

²⁵ Treba pripomenúť, že ak je odôvodnenie rozhodnutia Všeobecného súdu postihnuté porušením práva Únie, ale výrok tohto rozhodnutia sa zdá byť dôvodný z iných právnych dôvodov, takéto porušenie nemôže viesť k zrušeniu tohto rozhodnutia a je potrebné nahradiť odôvodnenie (rozsudok zo 6. novembra 2018, Scuola Elementare Maria Montessori, Komisia/Scuola Elementare Maria Montessori a Komisia/Ferracci, C-622/16 P až C-624/16 P, EU:C:2018:873, bod 48 a citovaná judikatúra).

69. V dôsledku toho navrhujem zamietnuť obe časti prvého odvolacieho dôvodu, ktorý uviedla spoločnosť Mytilinaios vo veci C-701/21 P.

B. O druhom odvolacom dôvode uvedenom vo veci C-701/21 P

70. Druhý odvolací dôvod spoločnosti Mytilinaios založený na porušení článku 107 ods. 2 ZFEÚ sa delí na dve časti.

1. O prvej časti druhého odvolacieho dôvodu

71. V prvej časti druhého odvolacieho dôvodu Mytilinaios tvrdí, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia pri výklade kritéria súkromného hospodárskeho subjektu v trhovom hospodárstve použitého na preskúmanie existencie výhody, keďže obmedzil uplatnenie tohto kritéria len na analýzu sadzby stanovenej v rozhodcovskom rozsudku.

72. Podľa spoločnosti Mytilinaios tento „mimoriadne reštriktívny“ výklad viedol Všeobecný súd k záveru o existencii pomoci, nevykonal však posúdenie všetkých relevantných okolností prejednávanej veci vrátane okolností, ktoré viedli účastníkov konania k uzavretiu rozhodcovskej zmluvy, a technických parametrov urovnania sporu definovaných v rozhodcovskej zmluve.

73. Domnievam sa, že prvá časť druhého odvolacieho dôvodu nie je skutkovo podložená.

74. Na jednej strane totiž Všeobecný súd v napadnutom rozsudku nekonštatoval existenciu pomoci, ale len rozhodol, že Komisia mala mať závažné ťažkosti pri posudzovaní existencie výhody v štádiu predbežného preskúmania.²⁶

75. Na druhej strane pri uplatnení kritéria súkromného hospodárskeho subjektu Všeobecný súd neignoroval skutkové okolnosti veci pred vydaním rozhodcovského rozsudku,²⁷ ale obmedzil sa na konštatovanie, že posúdenie vykonané Komisiou z hľadiska existencie výhody je neúplné a malo zohľadniť cenové podmienky stanovené na konci rozhodcovského konania.²⁸

76. Domnievam sa preto, že prvú časť druhého odvolacieho dôvodu treba zamietnuť.

2. O druhej časti druhého odvolacieho dôvodu

77. Druhou časťou druhého odvolacieho dôvodu²⁹ Mytilinaios a Komisia spochybňujú možnosť pripísať gréckemu štátu dôsledky rozhodcovského konania, ktorá vyplýva z toho, že Všeobecný súd pokladal stály rozhodcovský súd RAE za všeobecný štátny súd.³⁰

²⁶ Body 190 a 191 napadnutého rozsudku.

²⁷ Všeobecný súd zohľadnil osobitné okolnosti súvisiace najmä s nepresnosťou podmienok rozhodcovskej zmluvy a cenových parametrov, ktoré v nej boli prijaté, a rozhodol, že mali viesť Komisiu k tomu, aby „dôkladne, dostatočne a úplne“ preskúmala existenciu prípadnej výhody poskytnutej spoločnosti Mytilinaios rozhodcovským rozsudkom (body 167 až 170 napadnutého rozsudku).

²⁸ Body 142 a 185 napadnutého rozsudku.

²⁹ Pripomínam, že druhá časť tohto druhého odvolacieho dôvodu zodpovedá jedinému odvolaciemu dôvodu, ktorý Komisia uviedla vo veci C-739/21 P. Nasledujúce posúdenie sa preto týka aj odvolacieho dôvodu Komisie.

³⁰ Body 150 až 159 napadnutého rozsudku.

78. Úvahy Všeobecného súdu vychádzajú z judikatúry Súdneho dvora pripomenutej v bode 147 napadnutého rozsudku, podľa ktorej vnútroštátny súd môže porušiť povinnosti, ktoré mu vyplývajú zo Zmluvy FEÚ, a tým zachovať, či dokonca spustiť poskytovanie protiprávnej pomoci.³¹

79. Všeobecný súd sa na základe toho, že považoval stály rozhodcovský súd RAE za štátny súd, domnieval, že rozhodcovský rozsudok vydaný v prejednávanej veci môže spoločnosti Mytilinaios poskytnúť protiprávnu výhodu pripísateľnú gréckemu štátu.

80. Dôvodnosť tohto odôvodnenia treba posúdiť vzhľadom na rozsudok DOBELES HES³² vydaný 12. januára 2023, teda po vydaní napadnutého rozsudku, v ktorom Súdny dvor rozhodujúci ako veľká komora konštatoval, že zavedenie štátnej pomoci nemôže mať pôvod v súdnom rozhodnutí.³³

81. Komisia na pojednávaní tvrdila, že rozsudok Dobeles mal za následok neplatnosť odôvodnenia prijatého Všeobecným súdom, keďže prirovnanie stáleho rozhodcovského súdu RAE k všeobecnému súdu, aj keby bolo podložené, nemôže viesť k tomu, že sa gréckemu štátu pripíše výhoda, ktorú spoločnosti Mytilinaios údajne poskytol rozhodcovský rozsudok.

82. Takýto záver sa mi zdá byť unáhlený. Podľa môjho názoru Súdny dvor v rozsudku Dobeles iba vylučuje pripísateľnosť štátnej pomoci súdnemu orgánu, nevylučuje však pripísateľnosť protisúťažných účinkov súdneho rozhodnutia o poskytnutí pomoci samotnému štátu.

83. Po prvé preto považujem za potrebné posúdiť možné dôsledky rozsudku Dobeles na možnosť pripísať gréckemu štátu výsledok rozhodcovského konania, ktoré prebehlo v prejednávanej veci.

84. Po druhé preskúmam výhrady odvolateľiek založené na nesprávnom právnom posúdení vyplývajúcom z prirovnania rozhodcovského súdu RAE k štátnemu súdu.

85. Po tretie, keďže predmetné výhrady sa mi nezdajú byť úplne nedôvodné, navrhnem Súdnemu dvoru, aby zvažil alternatívne odôvodnenie, ktoré by mohlo nahradiť dôvody uvedené v napadnutom rozsudku. Domnievam sa totiž, že existujú závažné tvrdenia súvisiace s potrebou zabezpečiť potrebný účinok ustanovení článkov 107 a 108 ZFEÚ, ktoré svedčia v prospech zachovania riešenia prijatého Všeobecným súdom v napadnutom rozsudku.

a) O dôsledkoch rozsudku Dobeles

86. Vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Dobeles, sa jedna z prejudiciálnych otázok³⁴ týkala toho, či žalobu podanú na súd vo veci vyplatenia neposkytnutej časti výhody stanovenej vnútroštátnou právnou úpravou, ktorá predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, možno považovať za žiadosť o poskytnutie novej pomoci odlišnej od tej, ktorá už bola žalobcom vyplatená.

³¹ Rozsudky z 18. júla 2007, Lucchini (C-119/05, EU:C:2007:434, body 61 až 63); z 11. novembra 2015, Klausner Holz Niedersachsen (C-505/14, EU:C:2015:742, body 41 až 45); z 26. októbra 2016, DEI a Komisia/Alouminion tis Ellados (C-590/14 P, EU:C:2016:797, body 107 a 108), a zo 4. marca 2020, Buonotouri/Komisia (C-586/18 P, EU:C:2020:152, body 94 a 95).

³² Rozsudok z 12. januára 2023 (C-702/20 a C-17/21, EU:C:2023:1) (ďalej len „rozsudok Dobeles“).

³³ Bod 76 rozsudku Dobeles.

³⁴ Ide o štvrtú z trinástich prejudiciálnych otázok položených Súdnemu dvoru v tejto veci.

87. Práve v tomto osobitnom kontexte, v ktorom mal vnútroštátny súd rozhodnúť na základe zákona upravujúceho spornú výhodu, treba vykladať tvrdenie Súdneho dvora, podľa ktorého sumy priznané žalobcom súdnou cestou „v každom prípade nemožno považovať za štátnu pomoc, ktorá by bola odlišná od tejto výhody“, ³⁵ keďže „samotné zavedenie štátnej pomoci nemôže mať pôvod v rozhodnutí súdu“. ³⁶

88. V tejto súvislosti odôvodnenie Súdneho dvora v rozsudku Dobeles odráža tradičný prístup delby moci, ktorý obmedzuje úlohu súdov na uplatňovanie už existujúcich právnych noriem. Vzhľadom na tento tradičný prístup súdne rozhodnutie poskytujúce výhodu nezlučiteľnú s vnútorným trhom nevyhnutne vyplýva zo skoršej právnej úpravy, ktorá predstavuje právny základ návrhu podaného na predmetný súd. Z tohto hľadiska, ako uviedol Súdny dvor, zavedenie pomoci nemôže v nijakom prípade vyplývať zo samotného rozsudku.

89. Otázka právneho základu pomoci, o ktorej Súdny dvor rozhodol v rozsudku Dobeles, však nevyklučuje prípadnú zodpovednosť štátu za súdne vykonanie vnútroštátnej právnej úpravy ³⁷ v súvislosti s poskytnutím pomoci nezlučiteľnej s vnútorným trhom. Práve naopak, keďže súdne rozhodnutia nevyhnutne vyplývajú z právneho poriadku štátu, štát sa nemôže vyhnúť povinnostiam, ktoré mu vyplývajú z článkov 107 a 108 ZFEÚ, tým, že na svoje súdne orgány prenesie právomoc určiť spôsob, akým bude využívať svoje prostriedky.

90. V tejto súvislosti je nepodstatné, či je rozhodnutie o poskytnutí spornej výhody založené na uplatnení konkrétneho ustanovenia hmotného práva alebo všeobecnej právnej zásady, alebo dokonca na diskrečnom posúdení vykonanom súdom v medziach pravidiel, ktoré určujú rozsah jeho právomoci. Vo všetkých prípadoch je súdne rozhodnutie pripísateľné štátu.

91. Domnievam sa teda, že rozsudok Dobeles nemá dosah, ktorý mu Komisia pripisuje, keďže táto inštitúcia tvrdí, že rovnocennosť zavedená medzi rozhodcovským súdom a všeobecnými gréckymi súdmi nemôže viesť k pripísaniu dôsledkov rozhodcovského konania gréckemu štátu.

92. Naopak, rovnako ako odvolateľky mám pochybnosti o štátnej povahe tohto súdu.

b) O prirovnaní rozhodcovského súdu RAE k štátnemu súdu

93. Všeobecný súd tým, že rozhodcovský súd RAE považoval za štátny súd, založil svoje odôvodnenie na viacerých skutočnostiach, konkrétne na funkcii súdu RAE, ktorá je totožná s funkciou všeobecných súdov; na požiadavkách nezávislosti a nestrannosti, ktoré musia spĺňať jeho rozhodcovia; na uplatňovaní gréckeho občianskeho súdneho poriadku v konaniach na tomto súde; na právnej sile rozhodnutej veci a vykonateľnosti jeho rozhodnutí a nakoniec na možnosti odvolať sa proti rozhodcovskému rozsudku na Efeteio Athinon (Odvolací súd Atény). ³⁸

94. Ani jedna z týchto skutočností však podľa môjho názoru neodôvodňuje takéto prirovnanie.

95. Na jednej strane totiž skutočnosti zistené Všeobecným súdom neumožňujú odlíšiť rozhodcovský súd RAE od akéhokoľvek iného obchodného rozhodcovského súdu. Je bežné, že rozhodcovský súd rozhoduje podľa postupu stanoveného zákonom a vydáva záväznú

³⁵ Bod 78 rozsudku Dobeles.

³⁶ Bod 76 rozsudku Dobeles.

³⁷ To isté by platilo v prípade plnenia zmluvných záväzkov.

³⁸ Body 153 až 157 napadnutého rozsudku.

rozhodnutie, proti ktorému sa možno odvolať na štátny súd. Okrem toho sú požiadavky nezávislosti a nestrannosti vo všeobecnosti uznané ako neoddeliteľná súčasť každého rozhodcovského konania. Uplatnenie kritérií prijatých Všeobecným súdom by tak mohlo viesť k tomu, že mnohé rozhodcovské súdy by sa považovali za naviazané na štát, čo je podľa mňa nemysliteľné.

96. Na druhej strane, ako správne uviedla Komisia, prirovnanie rozhodcovského súdu RAE k štátnemu súdu je v rozpore s judikatúrou Súdneho dvora týkajúcou sa článku 267 ZFEÚ. Z tejto judikatúry vyplýva, že rozhodcovské súdy, ktorých právomoc je nepovinná, keďže závisí od predchádzajúcej dohody oboch účastníkov konania,³⁹ nie sú súdnymi orgánmi členských štátov v zmysle článku 267 druhého odseku ZFEÚ.⁴⁰

97. Súdny dvor tak rozhodol, že okolnosti, za ktorých činnosť rozhodcovského súdu umožňuje určité prirovnanie k činnosti súdu v tom zmysle, že rozhodcovské konanie je organizované v rámci zákona, že rozhodca rozhoduje v súlade so zákonom a že jeho rozhodnutie má právnu silu rozhodnutej veci a môže predstavovať exekučný titul, nepostačujú na to, aby sa takému rozhodcovskému súdu priznalo postavenie „súdneho orgánu členského štátu“, najmä vzhľadom na skutočnosť, že strany nie sú povinné postúpiť svoj spor na rozhodcovské konanie.⁴¹

98. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy zastávam názor, že dôvod uvedený Všeobecným súdom v bodoch 150 až 159 napadnutého rozsudku vychádza z nesprávneho právneho posúdenia. Domnievam sa však, že toto nesprávne posúdenie nebráni tomu, aby gréckemu štátu mohli byť pripísané dôsledky predmetného rozhodcovského konania.

c) O pripísaní výsledku rozhodcovského konania gréckemu štátu

99. Rovnako ako odôvodnenie prijaté Všeobecným súdom, aj písomné podania a ústne prednesy účastníkov konania sa vo veľkej miere zamerali na otázku štátnej povahy stáleho rozhodcovského súdu RAE. Táto otázka sa mi však nezdá byť rozhodujúca z hľadiska toho, čo je podľa môjho názoru podstatou týchto odvolaní.

100. V tejto súvislosti by som chcel pripomenúť, že pokiaľ ide o podmienku zásahu zo strany štátu alebo zo štátnych prostriedkov, zakotvenú v článku 107 ods. 1 ZFEÚ, táto podmienka sa vzťahuje na pomoc priamo poskytnutú štátom, ale aj na pomoc poskytnutú verejnoprávnymi alebo súkromnoprávnymi subjektmi určenými alebo zriadenými štátom na účely správy pomoci.⁴² Podľa ustálenej judikatúry z toho vyplýva, že nie je potrebné rozlišovať medzi prípadmi, v ktorých pomoc poskytuje priamo štát, a prípadmi, v ktorých je pomoc poskytnutá prostredníctvom verejnoprávneho alebo súkromnoprávneho subjektu,⁴³ keďže postavenie takého subjektu nie je rozhodujúce na účely uplatňovania ustanovení ZFEÚ o štátnej pomoci.⁴⁴

³⁹ Táto fakultatívna povaha odlišuje stály rozhodcovský súd RAE od rozhodcovského orgánu „polofakultatívnej“ povahy, ktorý môže vec predjednať z iniciatívy jediného účastníka sporu, čo za určitých podmienok umožňuje, aby sa s týmto orgánom zaobchádzalo rovnako ako so štátnym súdom v rámci uplatňovania článku 267 ZFEÚ. Pozri rozsudok z 12. júna 2014, Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:1754, body 27 až 29), ako aj návrhy, ktoré som predniesol v tejto veci (C-377/13, EU:C:2014:246, body 38 až 40).

⁴⁰ Rozsudky z 23. marca 1982, Nordsee (102/81, EU:C:1982:107, body 10 až 12), a z 1. júna 1999, Eco Swiss (C-126/97, EU:C:1999:269, bod 34).

⁴¹ Rozsudok z 23. marca 1982, Nordsee (102/81, EU:C:1982:107, body 10 a 11).

⁴² Rozsudok z 13. septembra 2017, ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671, bod 23 a citovaná judikatúra).

⁴³ Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Saugmandsgaard Øe vo veci ENEA (C-329/15, EU:C:2017:233, bod 67 a citovaná judikatúra).

⁴⁴ Rozsudok z 20. septembra 2007, Salvat père & fils a i./Komisia (T-136/05, EU:T:2007:295, bod 139).

101. Preto sa domnievam, že v prejednávanej veci netreba položiť otázku, či je rozhodcovský súd RAE skutočne podobný štátnemu súdu, ale otázku, či sa verejnoprávny podnik, akým je DEI, môže vyhnúť uplatneniu článkov 107 a 108 ZFEÚ tým, že predloží na rozhodcovské konanie spor týkajúci sa pridelenia štátnych prostriedkov.

102. Podľa môjho názoru si takto položená otázka nepochybne vyžaduje zápornú odpoveď.

103. Bez ohľadu na – štátnu alebo súkromnú – povahu rozhodcovského konania organizovaného pod záštitou RAE treba konštatovať, že DEI, ktorá bola vzhľadom na svoje úzke organizačné a kapitálové väzby na grécky štát pod *dominantným vplyvom tohto štátu*,⁴⁵ mala *podľa gréckeho práva* možnosť využiť metódu alternatívneho riešenia sporov. Za okolností prejednávanej veci možno rozhodnutie o uzavretí rozhodcovskej zmluvy a právne účinky spojené s rozhodcovským rozsudkom pripísať gréckemu štátu.

104. Na rozdiel od Komisie si však nemyslím, že znenie rozhodcovskej zmluvy v takom prípade určuje hranice preskúmania, ktoré má vykonať z hľadiska existencie prípadnej výhody pripísateľnej štátu. Rozhodnutie o využití rozhodcovského konania zahŕňa nielen podmienky urovnania sporu, ale aj prvok rizika súdneho sporu spojený s možnosťou riešenia sporu, ktoré nezodpovedá očakávaniam strán alebo je dokonca v rozpore s podmienkami rozhodcovskej zmluvy a ktorého uplatnenie by mohlo viesť k poskytnutiu nezákonnej výhody prostredníctvom štátnych prostriedkov.

105. Iste, aj v tradičných súdnych konaniach existuje prvok neistoty, pri rozhodcovských súdoch je však o to významnejší, že pôsobia mimo štátneho súdneho systému a záruk, ktoré sú mu vlastné. Okrem toho skúsenosti členských štátov s obchodným rozhodcovským konaním ukazujú, že riziká, ktoré sú s ním spojené, nie sú čisto hypotetické.⁴⁶

106. Preto sa domnievam, že v rozhodcovskom konaní musí verejnoprávny podnik akceptovať pravdepodobnosť, hoci len malú, že bude nútený nakladať so svojimi prostriedkami spôsobom, ktorý sa odchyľuje od bežných trhových podmienok. Z tohto hľadiska aj za predpokladu, že rozhodcovský súd nemôže byť naviazaný na štát, je to inak v prípade rizika súdneho sporu spojeného s rozhodnutím uzavrieť rozhodcovskú zmluvu a výhody, ktorá môže byť priznaná druhej strane sporu na základe rozhodcovského rozsudku.

107. V prípade, že by sa takéto riziko naplnilo – ako uvádza DEI v prejednávanej veci, pričom tvrdí, že sadzba stanovená v rozhodcovskom rozsudku nie je v súlade s podmienkami rozhodcovskej zmluvy –, skutočnosť, že v spore nerozhodoval štátny súd, ale rozhodcovský súd,

⁴⁵ Pripomínam, že v čase skutkových okolností vlastnil grécky štát väčšinu základného imania spoločnosti DEI a mal väčšinu hlasov v jej predstavenstve. Spomedzi ukazovateľov umožňujúcich pripísať opatrenia prijaté verejnoprávnymi podnikmi štátu však treba zohľadniť najmä prítomnosť faktorov organizačného charakteru, ktoré spájajú verejnoprávny podnik so štátom, úroveň dohľadu vykonávaného orgánmi verejnej moci nad riadením podniku, skutočnosť, že predmetný podnik nemohol prijať dotknuté opatrenie bez zohľadnenia požiadaviek orgánov verejnej moci, ako aj akýkoľvek iný ukazovateľ, ktorý preukazuje zapojenie orgánov verejnej moci do prijatia opatrenia alebo nepravdepodobnosť ich nezapojenia o ohľadom na rozsah, obsah alebo podmienky opatrenia. Pozri oznámenie Komisie o pojme štátna pomoc uvedenom v článku 107 ods. 1 [ZFEÚ] (Ú. v. EÚ C 262, 2016, s. 1, body 39 až 43). Ďalej pripomínam, že podľa článku 2 písm. b) smernice 2006/111 sa dominantný vplyv orgánov verejnej moci na podnik predpokladá vtedy, keď tieto orgány vlastnia väčšinu upísaného základného imania podniku alebo môžu dosadiť viac ako polovicu členov správneho, riadiaceho alebo dozorného orgánu podniku.

⁴⁶ Na ilustráciu tohto bodu pripomeniem len vec *Tapie/Crédit Lyonnais*, v ktorej stál slávny podnikateľ proti francúzskej štátnej banke. V nadväznosti na rozhodcovský rozsudok vydaný v tejto veci – ktorým bola zainteresovanej strane priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 45 miliónov eur a náhrada majetkovej ujmy vo výške 358 miliónov eur – bola bývalá ministerka ako orgán dohľadu nad dotknutou bankou odsúdená Súdnym dvorom Francúzskej republiky za trestný čin nedbanlivosti, ktorý viedol k sprenevere verejných finančných prostriedkov. Nedbanlivosť pripísaná ministerke nespočívala v samotnom rozhodnutí obrátiť sa na rozhodcovský súd – ktoré mohlo byť odôvodnené vzhľadom na okolnosti veci –, ale v tom, že nenapadla rozhodcovský rozsudok na štátnych súdoch, čo zabránilo odhaleniu potenciálne podvodnej zmeny podmienok rozhodcovskej zmluvy, ku ktorej došlo po jej schválení orgánmi verejnej moci.

podľa môjho názoru nemôže zbaviť štát povinností, ktoré mu vyplývajú z článkov 107 a 108 ZFEÚ. Uznaním záväznej povahy rozhodcovských rozsudkov sa štát stáva zodpovedným za vykonávacie opatrenia, ktoré prijme po ukončení rozhodcovského konania.

108. Tento záver podľa môjho názoru potvrdzuje judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa rozhodcovského konania v rámci dvojstrannej investičnej zmluvy, keďže medzinárodná povaha súdov pôsobiacich v tejto oblasti nebráni pripísateľnosti účinkov ich rozhodnutí v podobe poskytnutia prípadnej pomoci členským štátom.⁴⁷

109. V tejto súvislosti nesúhlasím s tvrdeniami odvolateľiek a nemeckej vlády, ktoré zdôraznili potrebu rozlišovať medzi investičným rozhodcovským konaním a obchodným rozhodcovským konaním, pokiaľ ide o pripísateľnosť prípadnej štátnej pomoci. Ak sa štát rozhodne ratifikovať investičnú zmluvu a rovnako ak podpíše rozhodcovskú zmluvu, podstupuje riziko, že bude niesť zodpovednosť za účinky budúcich rozhodnutí vydaných na tomto základe. Ak by možnosť delegovať riešenie sporu na mimoštátny orgán viedla k nemožnosti pripísať zodpovednosť štátu, viedlo by to k vytvoreniu slepého miesta v systéme kontroly výhod poskytovaných zo štátnych prostriedkov. Vzhľadom na dôležitosť predmetov rozhodcovských konaní týkajúcich sa verejnoprávných subjektov by taká situácia značne oslabil potrebný účinok príslušných ustanovení Zmluvy FEÚ.

110. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy sa domnievam, že nesprávny dôvod uvedený Všeobecným súdom v bodoch 150 až 159 napadnutého rozsudku by mal byť nahradený odôvodnením založeným na potrebe pripísať gréckemu štátu právne záväzné výsledky rozhodcovského konania, ktoré tento členský štát využil prostredníctvom spoločnosti DEI, pričom prijal riziko súdneho sporu, ktoré je s ním spojené.

111. V dôsledku toho navrhujem zamietnuť druhú časť druhého odvolacieho dôvodu vo veci C-701/21 P, ako aj jediný odvolací dôvod uvedený vo veci C-739/21 P.

C. O treťom odvolacom dôvode uvedenom vo veci C-701/21 P

112. Tretí odvolací dôvod spoločnosti Mytilinaios založený na porušení článku 4 nariadenia 2015/1589 má tiež dve časti.

113. Prvou časťou tretieho odvolacieho dôvodu Mytilinaios na jednej strane tvrdí, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že Komisia bola povinná preskúmať obsah rozhodcovského rozsudku,⁴⁸ a na druhej strane, že Všeobecný súd nesprávne rozhodol, že Komisia mala vykonať komplexné ekonomické a technické posúdenia, aby mohla vylúčiť existenciu pomoci v štádiu predbežného preskúmania.⁴⁹

114. Z dôvodov uvedených v rámci posúdenia druhej časti druhého odvolacieho dôvodu založenej na pripísateľnosti výsledkov rozhodcovského konania gréckemu štátu sa domnievam, že prvá výhrada prvej časti tretieho odvolacieho dôvodu je nedôvodná. Zastávam preto názor, že ju treba zamietnuť.

⁴⁷ Pozri rozsudok z 25. januára 2022, Komisia/European Food a i. (C-638/19 P, EU:C:2022:50), a návrhy, ktoré som predniesol v tejto veci (C-638/19 P, EU:C:2021:529, body 124 až 135).

⁴⁸ Bod 164 napadnutého rozsudku.

⁴⁹ Body 167 až 189 napadnutého rozsudku.

115. Druhou výhradou prvej časti tohto odvolacieho dôvodu Mytilinaios podľa všetkého v podstate spochybňuje všetky posúdenia skutkového stavu, ktoré vykonal Všeobecný súd v bodoch 167 až 188 napadnutého rozsudku a ktoré sa týkali nepresnosti podmienok rozhodcovskej zmluvy, profilu výroby a spotreby spoločnosti Mytilinaios a osobitostí jej obchodných vzťahov so spoločnosťou DEI. Keďže sa Všeobecný súd nedomnieval, že Komisia má všeobecnú povinnosť vykonať komplexné posúdenie v štádiu predbežného preskúmania, ale obmedzil sa na záver, že takéto posúdenie je nevyhnutné vzhľadom na *osobitné okolnosti veci*, podľa môjho názoru sa táto výhrada netýka právnej, ale skutkovej otázky.

116. Preto sa domnievam, že druhá výhrada prvej časti tretieho odvolacieho dôvodu je neprípustná a musí byť zamietnutá.

117. Druhou časťou tretieho odvolacieho dôvodu Mytilinaios vytýka Všeobecnému súdu, že preniesol dôkazné bremeno týkajúce sa existencie závažných ťažkostí alebo pochybností odôvodňujúcich začatie konania vo veci formálneho zisťovania Komisiou. Podľa jej názoru tak Všeobecný súd oslobodil spoločnosť DEI od potreby preukázať, že preskúmanie uskutočnené Komisiou v rámci predbežného preskúmania bolo nedostatočné alebo neúplné.

118. Na podporu svojej výhrady Mytilinaios odkazuje najmä na bod 167 napadnutého rozsudku, v ktorom Všeobecný súd rozhodol, že osobitné okolnosti prejednávanej veci mali viesť Komisiu k tomu, aby „dôkladne, dostatočne a úplne“ preskúmala všetky relevantné okolnosti veci z hľadiska existencie pomoci.

119. Treba však jasne rozlišovať medzi povinnosťami, ktoré má Komisia v štádiu prešetrovania sťažnosti a ktorých sa týka bod 167 napadnutého rozsudku, a povinnosťami týkajúcimi sa dôkazov, ktoré prináležia žalobcovi v štádiu konania o žalobe na Všeobecnom súde.

120. Pokiaľ však ide o posledné uvedené povinnosti, nezdá sa, že by Všeobecný súd oslobodil spoločnosť DEI od povinnosti predložiť dôkazy na podporu svojej žaloby o neplatnosť, najmä vzhľadom na to, že Všeobecný súd výslovne odkazuje na okolnosti uvedené spoločnosťou DEI, ktoré podľa neho odôvodňujú pochybnosti, ktoré mala mať Komisia v štádiu predbežného preskúmania jej sťažnosti.⁵⁰

121. Zastávam preto názor, že druhá časť tretieho odvolacieho dôvodu je nedôvodná, a preto treba tretí odvolací dôvod vo veci C-701/21 P zamietnuť v celom rozsahu.

VII. Návrh

122. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor:

- zamietol odvolanie vo veci C-701/21 P,
- zamietol odvolanie vo veci C-739/21 P.

⁵⁰ Pozri zhrnutie výhrad uvedených v bodoch 120 a 124 napadnutého rozsudku, ktoré Všeobecný súd zopakoval v rámci posúdenia uvedeného v bodoch 167 až 189 tohto rozsudku.